

TEĀTRA MĀKSLAS ELEMENTI SKAŅU L UN R IZRUNAS KOREKCIJĀ LOGOPĒDISKAJĀS NODARBĪBĀS PIRMSSKOLĀ

*Elements of Theatrical Art in the Correction of the Pronunciation
of Sounds L and R in Speech Therapy Activities in Preschool*

Evita Vaļuma

Rezekne Academy of Technologies, Latvia

Svetlana Usca

Rezekne Academy of Technologies, Latvia

Abstract. *The aim of the paper: to identify theoretically the possibilities of using the elements of theatre art in the work of language correction and to analyze the effectiveness of the developed program for the correction of L and R.*

The theoretical part of the paper analyzes the development of a child's speech and language in combination with other factors influencing the child's development. The introduction of the elements of theatrical art in the educational process today is a new approach to tracking the language acquisition process of each learner.

Based on the findings of the theoretical part, the author has developed a material called "Program for the Correction of the Pronunciation of Sounds L and R in Preschool", summarized the teaching material for its implementation, and described and analyzed research in the empirical part of the paper.

The conclusion part summarizes the work carried out and provides recommendations for speech therapists, teachers and parents on how to promote the correct pronunciation of sounds L and R in preschool.

Keywords: *preschool children sound speech disorders, childrens speech development, sound pronunciation disorders, correction of sound pronunciation, articulation apparatus, elements of theatrical art.*

IEVADS

Introduction

Teātra aktivitātes ir jauna pieeja katra izglītojamā valodas apguves progressa izsekošanai, kā arī pašattīstībai. H.N. Genc un C. Bachri (2020) atzīst, ka šī pieeja var pielāgoties dažādām pakāpēm, padarot to efektīvāku nekā esošās metodes. Piemēram, teātra monologu var izmantot kā jaunu mācību līdzekli valodas apgūvē un skaņu pareizas izrunas veidošanā.

Skola 2030 teātra mākslas programmā pamatskolas kursā ir atzīmēts, ka īpašās teātra mākslas prasmes palīdz bērnam apgūt runas tehniku, komunikācijas prasmes, iemāca orientēties telpā kā arī saziņai pielietot ķermeņa valodu. Šīs prasmes nepieciešamas, lai demonstrēt savus sasniegumus auditorijai un attīstītu saskarsmi dažādās ikdienas situācijās (Valsts izglītības satura centrs, 2019). Teātra māksla var palīdzēt bērnam izaugt par iekšēji brīvu cilvēku, radīt viņā drosmi paust savu viedokli, pazīt un atklāt emocijas, atrast savu kopienu un

iekļauties tajā (Pitkeviča, 2016). Savukārt prasmes izteiksmīgi runāt, precīzi izrunāt visas skaņas, improvizēt ar savu balsi ļauj bērnam sajusties kā izcilam skatuves māksliniekam, ko apbrīno skatītāji, kas ir viņa vecāki, skolotāji, draugi, radi (Kasado, 2018). Līdz ar to teātra mākslas elementi būtu integrējami arī logopēdiskajās nodarbībās, kad bērnam tiek koriģēta skaņu izruna, tas radītu viņam interesi par darbību, motivētu aktīvāk iesaistīties korekcijas procesā.

Raksta mērķis: teorētiski apzināt teātra mākslas elementu izmantošanas iespējas valodas korekcijas darbā un analizēt izstrādātās programmas L un R korekcijai korekcijai efektivitāti.

Pētījuma metodes: zinātniskās literatūras analīze.

Teātra mākslas elementi skaņu L un R korekcijai

The elements of theatrical art for the correction work of sounds L and R

Logopēds, nonākot saskarsmē ar bērnu ar runas traucējumiem, savu darbu sāk ar logopēdisko izpēti, kurā pēc iespējas vispusīgāk izzina bērnu, atklāj pēc iespējas plašāku bērna attīstības, dzīves vides un citu faktoru ietekmi. Informācijas daudzums ļauj precīzāk izvēlēties optimālos darba paņēmienus un veicamos uzdevumus korekcijas darba veikšanai.

Pareizā skaņu veidošanās un izruna ir atkarīga no tā, cik labi attīstīts ir bērna perifērais artikulācijas aparāts. Veidojot precīzu skaņu, perifērais artikulācijas aparāts darbojas atbilstoši konkrētas valodas fonētikai. Katrai valodai ir savi likumi un fonētiskie līdzekļi, kas piedod tai savu īpašu skanējumu (Kramiņš, 2016). Perifērā artikulācijas aparāta sastāvā ir vairākas daļas: elpošana - respiratorā daļa, balss veidojošā - fonācijas daļa, skaņas veidojošā - artikulācijas daļa (Miltiņa, 2007). Artikulācijas aparāts ir kustīgu orgānu kopums, kas darbojas ciešā mijiedarbībā un veido pareizu skaņas izrunu. Skaņu izrunas traucējumi rodas, ja, izrunājot konkrētu skaņu, artikulācijas aparāta kustības tiek izpildītas neprecīzi, ja ir traucēta kāda artikulācijas orgāna darbība vai skaņa vispār tiek aizstāta (Tūbele, 2002). Uzsākot darbu un pārbaudot skaņu izrunu, ir jāseko ne tikai fonētiskajam skaņas aspektam, bet noteikti jāpievērš uzmanība skaņas izpildījumam – mēles un lūpu kustībām, proti, skaņas izrunas laikā, lai tā izskanētu precīzi, ir jābūt saskaņotai skaņas artikulācijā iesaistīto orgānu darbībai. Sekojot mēles, lūpu un žokļa kustībām, var paredzēt izrunājamās skaņas kvalitāti.

Ja veiktās izpētes laikā tiek konstatēts, ka bērna runas orgānu anatomiskā struktūra saglabāta, kustības ar mēli un lūpām bērns izpilda pilnā apjomā, precīzi, ritmiski, ja mīksto aukslēju funkcija saglabāta, ja bērna mīmika ir izteiksmīga, tad bērna perifērais artikulācijas aparāts ir gatavs skaņu izrunas traucējumu novēršanai. Taču, ja izpētes laikā ir vērojamas kādas aizdomas par artikulācijas aparāta disfunkciju, ir jārunā par to, vai korekcijā ir nepieciešama papildu speciālistu konsultācija un atbalsts. Šeit varētu būt piesaistīti ne tikai ortodonts un otorinolaringologs, bet arī daudzi citi speciālisti, jo, darbojoties komandā, ir sasniedzami maksimāli rezultāti.

Ļ.Vigotskis (Vygotskij, 2004) mācību procesā uzsver veseluma pieeju. Viņš uzskata, ka atsevišķais ir daļa no veselā un mācot bērnu, jāņem vērā visi bērna attīstību ietekmējošie faktori. Tomēr praksē bieži vien var redzēt, ka bērnu runas un valodas korekcija tiek veikta neņemot vērā bērna attīstību ietekmējošos faktoros, individuālās īpatnības, psihoemocionālo stāvokli, kas izveidojies traucējumu ietekmē, kognitīvo attīstību (Tomele, 2022).

Logopēds, veicot bērna logopēdisko izpēti, sadarbojas ar vecākiem un citiem iestādes pedagogiem. Ja nepieciešams, logopēds piesaista psihologu, bet vecāki veido sadarbību ar speciālistiem, kas piedalās bērna artikulācijas aparāta disfunkcijas iemeslu novēršanā. Piemēram, ortodonts koriģē zobu un žokļu pareizu attiecību. Pretējā gadījumā, nepareiza zobu un žokļu attiecība jeb nepareizs sakodiens rada runas orgānu disfunkcionālu darbību. Logopēdi uzskata, ka nepareizs zobu sakodiens ir viens no iemesliem nepareizai skaņu izrunai, kā arī apgrūtina skaņu izrunas traucējumu novēršanu (Clausnitzer, 2006). Savukārt, psihologs, darbojoties ar bērnu, atklāj bērna psihiskās attīstības likumsakarības, izzina viņa emocionālās un garīgās īpatnības, iepazīst bērna intereses. Starpdisciplināras komandas darbs veicina bērna audzināšanas un skaņu izrunas korekcijas darbu. Strādājot komandā, kopīgi tiek izvirzīts mērķis, lai sasniegtu maksimāli labu rezultātu un atrisinātu lielāko daļu no visām traucējumu kopām, ar kurām sastopas pacienti (Vagale, 2020).

Logopēdiskajam korekcijas darbam ir sava specifika, taču to nevar nodalīt no pedagoģiskā procesa, kurā liela loma ir atvēlēta audzināšanai S.Tūbele (2006) uzskata, ka logopēdiskajās nodarbībās, klāt primārajiem korekcijas darba uzdevumiem, jāveic arī audzināšanas uzdevumi, kas iekļauti materiālos, ko logopēds izmanto savās nodarbībās. Z.Anspoka (2013) uzsver, ka logopēdiskās korekcijas darbs mācību procesā ietver gan korekciju, gan audzināšanu, tādējādi

runas un valodas korekcijas darbs veido kompleksu pieeju bērna personības attīstībā. G.Tomele (2022) akcentē korekcijas darba sarežģīto raksturu un korekciju kā progresīvu procesu atbilstoši bērnu attīstībai un individuālajām vajadzībām, jo, kā uzsver Ļ.Vigotskis (Vygotskij, 2004), valoda ir loģiskās domāšanas un jēdzienu veidošanas instruments: ja bērns nav apguvis valodu un bērnam ir skaņu izrunas traucējumi, tas ir iemesls bērna loģiskās domāšanas attīstībai.

Lai sekmīgi organizētu korekcijas darbu, logopēdam jāmeklē veidi, kā ieinteresēt bērnu darbībai.

Līdz skolas vecumam bērnu valoda attīstās pa posmiem un vienā no posmiem, bērns spēlējoties komentē savu darbību, it kā sarunājas pats ar sevi (Rozenfelde u.c, 2020). Jau tad var redzēt un dzirdēt, kā mainās bērna balss intonācija, mīmika, kā kustas viņa ķermenis. Tas viss bērnam notiek dabiski, neapzināti. Bērna personības harmoniska attīstība, skaista un pareiza runa nav iespējama, ja bērņā neatklāj radošās spējas un potenciālu. Teātra māksla ir veids kā atklāt bērņā slēptās spējas. Teātra māksla ietver ķermeņa valodu, mutvārdu runas tehniku un orientēšanos, veicina savstarpēju sadarbību un komunikāciju, kas ir tik ļoti nepieciešamas prasmes bērņiem, lai attīstītu ikdienas saskarsmi dažādās dzīves situācijās. Tā veido un attīsta bērņā izpratni par teātra mākslu kā mākslas veidu, tāpat kā mūziku, vizuālo mākslu vai literatūru (Skola 2030, 2020). Logopēdiskajās nodarbībās skaņu automatizēšanas nodarbībās bērņiem tiek piedāvāts darboties, izmantojot dažādas teātra mākslas tehnikas: runāt dialogus leļļu teātrī, izmēģināt improvizāciju, monologrunu, izteiksmīgi norunāt dzejoli, parādīt triku u.tml.. Monologs ir pieeja, lai izsekotu un vērotu pareizas skaņu izrunas apguves dinamiku (Brosseau-Lapre & Roepke, 2019). Dialogus šodien uzskata kā mācību palīg līdzekli jebkura vecuma bērņiem. Tie noder fantāzijas raisīšanai, radošai pašizpētei un pašizpaušmes procesam, pilnveido komunikācijas prasmes (Neimanis, 2020). Dialoga laikā logopēds māca klausīties, bet bērns - sadzirdēt jeb attīstīt savu fonemātisko dzirdi. Logopēds skaņas izrunas nepilnības cenšas izskaust, piedāvājot visdažādākos paņēmienus, iedarbojoties uz bērna maņu orgāniem, liekot sajūst, saredzēt un sadzirdēt.

Monologs un dialogs ar mīmikas un balss intonācijas maiņu, kas tiek piedāvāts darbā skaņu automatizēšanai, ir pavisam neliela teātra mākslas daļa, kas bērņiem pieejama un saprotama, bet kas arī dod iespēju attīstīt runu, pašvadītu mācīšanos, just prieku darboties kolektīvā un izjust gandarījumu par

sasniegtajiem rezultātiem. Prasme atpazīt savas izjūtas un runāt atbilstoši tām noder, lai veidotu veiksmīgas attiecības, stiprina interesi par mācībām un pārliecību saviem spēkiem (Grīnvuda, 2019).

Lai integrētu teātra mākslas elementus skaņu L un R izrunas traucējumu korekcijas darbā, tika izstrādāta korekcijas programma skaņu L un R izrunas traucējumu korekcijai.

Programmas izstrādes mērķis: izmantojot teātra mākslas elementus, panākt skaņu L un R precīzu izrunu.

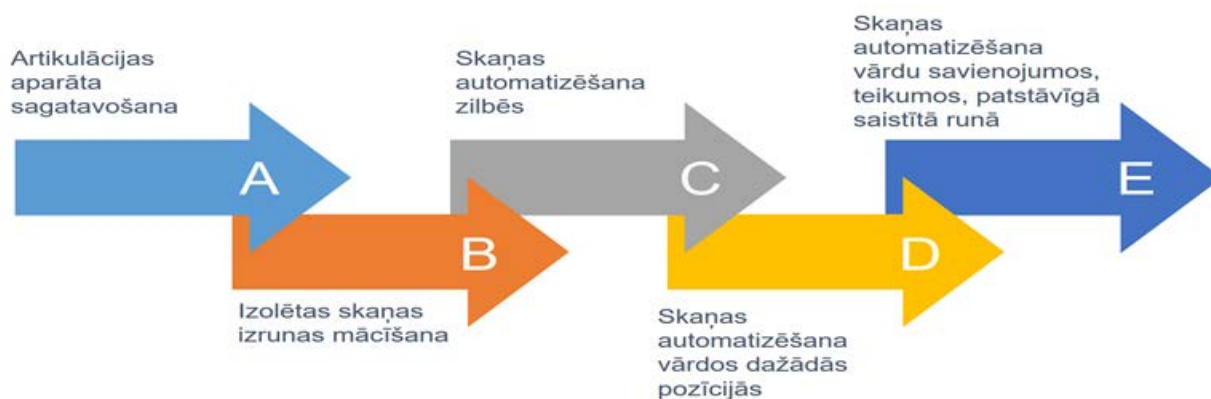
Programmas uzdevumi:

- ✓ iepazīties ar bērna vispārējo attīstību - uztveres procesiem, atmiņu, uzmanību, koncentrēšanās spējām, ritma izjūtu, fonemātisko uztveri;
- ✓ noteikt bērna valodas attīstības līmeni, akcentējot skaņu L un R izrunas novērtēšanu;
- ✓ veikt skaņu L un R izrunas korekciju iekļaujot teātra elementus;
- ✓ veicināt gramatisko normu apguvi, stāstītprasmī un paplašināt vārdu krājumu.

Tika izstrādāta korekcijas programma, kurā paredzētas dažādas aktivitātes, kurās ir arī rotaļu un spēļu elementi, jo teātris pirmsskolā - tā ir rotaļdarbība ar teātra elementiem, kas tiek iekļautas dažādos sižetos, sadzīviskās situācijās. No teātra mākslas elementiem programmā tiek izmantota dialogruna, monologruna, caur balsi intonāciju un sejas mīmiku paustas emocijas, kas papildinātas ar kustībām.

Skaņu L un R izrunas automatizēšanai izmanto teātra mākslas elementus – mīmiku, balsi intonāciju un kustības.

Programma paredzēta bērniem ar fonētiski fonemātiskiem traucējumiem. Programmas izstrāde balstīta teorētiskajās atziņās (Miltiņa, 2005, Tūbele, 2006) par skaņu korekcijas posmiem (skat. 1.attēls), norādot katram posmam izvirzītos korekcijas darba uzdevumus, ieteicamās aktivitātes, posma ilgumu un integrējamos teātra mākslas elementus.

1.attēls. *Skaņu izrunas korekcijas darba posmi* (veidots pēc Miltiņa, 2005, Tūbele, 2006)

Figure 1 *Stages of work on sound pronunciation correction*

(based on Miltiņa, 2005, Tūbele, 2006)

Programmā paredzētas dažādas aktivitātes, kurās bērns praktiski darbojas un darbības rezultātā tiek iesaistītas redzes, dzirdes un taktīlās sajūtas. S.Tūbele (2022) uzskata, ka multisensorā mācīšana un dažādu maņu piesaistīšana runas attīstības procesā dod sekmīgus rezultātus bērna runas un valodas attīstībā. Aktivitātes, kuras bērni veic nodarbībās, tiek ieteiktas pildīt atkārtoti mājās ar vecākiem un draugiem.

Korekcijas programmas “Skaņu L un R izrunas traucējumu korekcijas programma pirmsskolā” aprobācijas rezultāti

Results of the approbation of the correction program "Correction program for pronunciation disorders of sounds L and R in preschool"

Lai novērtētu skaņu L un R izrunu zilbēs, tika izveidota skaņu izrunas novērtēšanas lapa, kur tika atzīmēts, kā bērns lieto konkrēto skaņu dažādās pozīcijās vārdos, vārdu savienojumos, teikumos, ikdienas sarunās un bērna patstāvīgā runā. Vērtēšana notika 4 punktu skalā, kur 4 ir augstākais vērtējums un nozīmē, ka bērns skaņu izrunā precīzi vienmēr, 3 – skaņu izrunā bieži, 2 – skaņu izrunā reti, 1 – konkrēto skaņu neizrunā.

Pētījumā piedalījās 6 pirmsskolas vecuma bērni, 6 bērnu vecāki, divi pirmsskolas skolotāji un viens logopēds.

Logopēds bērnu skaņu izrunas novērtējumu veica pētījuma sākumā, vidū un beigās. Rezultāti apkopoti 1.tabulā.

*1.tabula. Skaņu L un R izrunas attīstības dinamika logopēda vērtējumā (autores veidots)
Table 1 The dynamics of the development of pronunciation of the sounds L and R as
assessed by a speech therapist (made by author)*

Izvērtējamie rādītāji	Vidējās vērtības pētījuma			p
	sākumā	vidū	beigās	
Izrunā atsevišķu skaņu L	4,00	4,00	4,00	-
Izrunā atsevišķu skaņu R	1,17	2,67	3,33	,026
Skaņas L izruna zilbēs vaļējās zilbēs	3,67	4,00	4,00	-
Skaņas R izruna zilbēs vaļējās zilbēs	1,17	2,83	3,33	,026
Skaņas L izruna zilbēs slēgtās zilbēs	3,33	3,83	4,00	,046
Skaņas R izruna zilbēs slēgtās zilbēs	1	2,33	3,00	,024
Skaņas L izruna vārdu sākumā pēc līdzskaņiem	3,33	3,67	3,83	-
Skaņas L izruna vārdu vidū zilbes beigās pirms līdzskaņa	2,83	3,5	3,67	-
Skaņa L vārda vidū zilbes sākumā pēc līdzskaņa	2,83	3,5	3,50	-
Skaņas R izruna vārda sākumā pēc līdzskaņiem	1,33	3	3,50	,028
Skaņas R izruna vārda vidū pirmās zilbes beigās pirms līdzskaņa	1,5	2,83	3,33	,041
Skaņas R izruna vārda vidū pēc līdzskaņa kopā ar citiem līdzskaņiem	1,5	2,67	3,67	,028
Skaņas R izruna vārda beigās pirms līdzskaņa	1,67	2,67	3,50	,041
Skaņas R izruna līdzskaņu salikumā	1,5	2,83	2,83	,038
Precīzi izrunā skaņu L vārda sākumā	3,83	4	4,00	-
Precīzi izrunā skaņu L vārda vidū zilbes sākumā pēc patskaņa, divskaņa	3,17	3,83	3,83	-
Precīzi izrunā skaņu L vārda beigās	3	3,5	4,00	,034
Precīzi izrunā skaņu L vārdos ar vairākām skaņām L	2,83	3,5	3,67	-
Precīzi izrunā skaņu R vārdu sākumā pirms patskaņa, divskaņa	1,17	2,83	3,33	,026
Skaņas R izruna vārda vidū pēc patskaņa	1,33	2,33	3,17	,026
Skaņas R izruna vārda beigās	1,17	2,67	3,17	,024
Skaņas R izruna vārdos ar vairākām skaņām R	1,33	2,33	2,83	,024
Vārdu savienojumos skaņas L precīza izruna	3	3,67	3,67	-
Vārdu savienojumos skaņas R precīza izruna	1,5	2,33	2,67	,038
Teikumos skaņa L tiek izrunāta	3	3,67	3,67	-
Teikumos skaņa R tiek izrunāta	1,33	2,33	2,83	,024
Ikdienā, savā runā skaņu L izrunā	3	3,33	3,50	-
Ikdienā, savā runā skaņu R izrunā	1,33	2,17	2,83	,024
Saskarsmē pēc atgādinājuma skaņu L izrunā	3,67	4	4,00	-
Saskarsmē pēc atgādinājuma skaņu R izruna	1,67	3	3,33	,039

Vilkoksona testa rezultāti liecina, ka lielākajā daļā rādītāju vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības ($p < ,05$). Vairākos gadījumos, piemēram, rādītāja *skaņas L izruna vaļējās zilbēs*, novērtējumā netika konstatētas statistiski nozīmīgas atšķirības, tomēr Ranku tabulas detalizēta analīze liecina, ka divos gadījumos vērojama pozitīva dinamika. Tā tas varētu būt, jo jau pētījuma sākumā šī rādītāja novērtējumos četriem bērniem bija augstākais vērtējums, un tas palika nemainīgs. Līdz ar to var pieņemt, ka autores korekcijas programma sekmē skaņu L un R izrunas veidošanu un to var izmantot logopēdiskajās nodarbībās pirmsskolā.

Lai pārliecinātos par dinamikas ticamību, tika skatīti apgalvojumi, kuru novērtējumā piedalījās vecāki un pedagogi. Uzmanība tika pievērsta statistiski nozīmīgajām atšķirībām starp novērtējumiem pētījuma sākumā un beigās. Rezultāti apkopoti 2. tabulā.

*2.tabula. Skaņu L un R izrunas attīstības dinamika vecāku un pedagogu vērtējumos
(autores veidots)*

Table 2 The dynamics of the development of pronunciation of the sounds L and R as assessed by parents and teachers (made by author)

Izvērtējamie rādītāji	p
Izrunā atsevišķu skaņu L	-
Izrunā atsevišķu skaņu R	,001
Skaņas L izruna zilbēs	,046
Skaņas R izruna zilbēs	,002
Skaņas L izruna kopā ar citiem līdzskaņiem	,028
Skaņas R izruna kopā ar citiem līdzskaņiem	,002
Precīzi izrunā skaņu L vārdos	-
Precīzi izrunā skaņu R vārdos	,002
Vārdu savienojumos skaņas L precīza izruna	,010
Vārdu savienojumos skaņas R precīza izruna	,002
Teikumos skaņa L tiek izrunāta	,010
Teikumos skaņa R tiek izrunāta	,002
Ikdienā, savā runā skaņu L izrunā	,026
Ikdienā, savā runā skaņu R izrunā	,002
Saskarsmē pēc atgādinājuma skaņu L izrunā	,042
Saskarsmē pēc atgādinājuma skaņu R izruna	,003

2.tabulā redzami Vilksoksona testa rezultāti liecina, ka skolotāju un vecāku novērtējumos gandrīz visiem rādītājiem vērojamas statistiski nozīmīgas atšķirības ($p < ,05$), ranku tabulas analīze liecina par pozitīvu dinamiku.

Pētījuma dati liecina, ka piedāvātai novitātei – izmantot teātra mākslas elementus skaņu L un R korekcijai pirmsskolā ir pozitīva, augšupejoša attīstības dinamika. Vecāku un grupas skolotāju iesaiste skaņu korekcijas procesā veido komandas darbu, kas ir nepieciešamais atbalsts bērnam un logopēdam. Piedāvātā programma, apkopotais mācību materiāls un piedāvātās aktivitātes sekmē skaņu L un R izrunas korekciju.

Secinājumi

Conclusions

1. Pirmsskolā bērniem patīk rotaļdarbībā atdarināt apkārtējo runu un darbību, tādēļ teātra mākslas elementu integrēšana logopēdiskajās nodarbībās sekmē korekcijas darba mērķu sasniegšanu, jo rada bērnam interesi par darbību, motivē aktīvāk līdzdarboties korekcijas procesā.
2. Programma “Skaņu L un R izrunas traucējumu korekcijas programma pirmsskolā” piedāvā dažādas aktivitātes, kurās bērns praktiski darbojas, darbības rezultātā tiek iesaistītas redzes, dzirdes un taktīlās sajūtas, kas sekmē bērna runas un valodas attīstību. Programmas īstenošanā aicināti līdzdarboties vecāki, atkārtoti kopā ar bērnu veicot aktivitātes ar teātra elementu izmantošanu.
3. Programmas aprobācijas rezultātu (Vilksoksona tests) analīze liecina, ka teātra mākslas elementu integrācijai skaņu L un R korekcijas darbā pirmsskolā ir pozitīva attīstības dinamika. Vecāku un grupas skolotāju iesaiste skaņu korekcijas procesā veido komandas darbu, kas ir nepieciešamais atbalsts bērnam un logopēdam.

Summary

Introducing the elements of theatrical art into the educational process is a way for a child to acquire language skills, interact with others and learn to present his/her knowledge to listeners. A child learns to understand various emotions, gets to know himself/herself, and promotes creativity through the art of theatre. The use of the elements of theatrical art in the educational process forces a learner to practice and acquire speech technique and

communication skills, teaches to demonstrate his/her achievements to the audience and developed communication in various everyday situations. From theatrical art, the author of the paper suggests to use facial expressions, movements and intonation of voice.

The elements of theatrical art - facial expressions, voice intonation and movements - can be used in the correction of sounds L and R already in the stage of sound automation.

Based on the findings of the theoretical part, the authors have developed a material called "Program for the Correction of the Pronunciation of Sounds L and R in Preschool", summarized the teaching material for its implementation, and described and analyzed research in the empirical part of the paper.

The obtained results of research show that when performing the correction of sounds L and R in the correction work, a positive, ascending dynamics is visible.

Conclusions:

1. Preschool children like to imitate the speech and actions of others in playing activities, therefore the integration of the elements of theatre art in speech therapy sessions contributes to the achievement of the goals of the correction work, because it creates interest in the activity and motivates a child to participate in the correction process more actively.
2. The program "Program for Correction of L and R Speech Sound Disorders in Preschool" offers various activities in which a child works practically, as a result of the activity, sight, hearing and tactile senses are involved, which contributes to the development of the child's speech and language. Parents are invited to participate in the implementation of the program, repeatedly doing activities with a child using the theatre elements.
3. The analysis of the results of the program's approbation (the Wilcoxon test) shows that the integration of the elements of theatre art in the correction of the sounds L and R in preschool has a positive dynamic of development. The involvement of parents and group teachers in the process of sound correction creates teamwork, which is the necessary support for a child and a speech therapist.

Literatūra

References

- Anspoka, Z. (2013). *Valodu mācības pirmsskolā un sākumskolā*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra.
- Brousseau-Lapr ea, F. & Roepke, E. (2019). Speech Errors and Phonological Awareness in Children Ages 4 and 5 Years With and Without Speech Sound Disorder. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, Vol. 62, 3276–3289. DOI: https://doi.org/10.1044/2019_JSLHR-S-17-0461
- Clausnitzer, R (2006). *Kieferorthop dische Grundlagen f ur Logop den und Sprachtherapeuten*. Deutschland: Modernes lernen.

- Genc, H.N. & Bachri, C. (2019). Le Monologue Théâtral au Service de L'enseignement/ apprentissage du FLE. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(3) , 1033-1047. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/835858>
- Grīnvuda, E. (2019). *Visas manas emocijas. Iemācies mīlēt savas izjūtas*. Rīga: Zvaigzne ABC.
- Kasado, D. (2018). *Skolēna pašizpaušme teātra mākslā*. Rīga: Zvaigzne ABC.
- Kramiņš, E. (2016). *Retorikas rokasgrāmata. Runāsim skaidri, spilgti, iedarbīgi*. Rīga: SIA Biznesa augstskola Turība.
- Miltiņa, I. (2005). *Skaņu izrunas traucējumi*. Rīga: RaKa.
- Miltiņa, I. (2007). *Modelēšana logopēdijā*. Rīga: RaKa.
- Neimanis, Z. (2020). *40 dialogi. Skolēnu pašizpaušme teātra mākslā*. Rīga: Zvaigzne ABC.
- Pitkeviča, G. (2016). *Fabulas bērniem*. Rīga: Zvaigzne ABC.
- Rozenfelde, M., Čapkeviča, O., & Arhipova, I. (2020). *Informācijas tehnoloģiju pielietojums fonemātiskās uztveres attīstīšanai logopēda darbā*. Rēzekne: Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija. Retrieved from <http://books.rta.lv/index.php/RTA/catalog/book/19>
- Skola2030 (2020). *Pirmsskolas mācību programma*. Pieejams <https://mape.skola2030.lv/materials/D94tbasDR8wfgapbtPhFQ>
- Tomele, G. (2022). *Bērņa valodas attīstības veicināšana un valodas traucējumu korekcija Montesori pedagoģijas aspektā. Promocijas darbs*. Pieejams https://www.liepu.lv/uploads/dokumenti/prom/Promocij%20darbs_Tomele_24_01_22.pdf
- Tūbele, S. (2002). *Skolēna runas un attīstības novērtēšana*. Rīga: RaKa.
- Tūbele, S. (2006). *Jaunāko klašu skolēnu runas un valodas traucējumu noteikšana un korekcijas iespējas. Promocijas darbs*. Rīga: LU. Pieejams: http://www3.acadlib.lv/greydoc/Tubeles_disertacija/Tubele_lat.pdf
- Tūbele, S. (2022). *Lasīšanas un rakstīšanas prasmju apguves grūtības pirmsskolā un sākumskolā. Logopēda loma to mācīšanās*. Npublicēts materiāls.
- Vagale, A. (2020). *Komunikācijas rehabilitācijas komandā*. Pieejams: https://www.rsu.lv/sites/default/files/imce/Dokumenti/prezentācijas/vpa_2020/komunikacija_rehabilitācijas_komanda_vagale.pdf
- Valsts izglītības satura centrs. (2019). *Teātra māksla 1.-9.klasei. ESF projekts Nr.8.3.1.1/16/I/002*. Retrieved from: <https://www.visc.gov.lv/lv/projekts/kompetencu-peeja-macibu-satura>
- Vygotskij, L. (2004). *Psihologija razvitija cheloveka*. Smysl.